

zaltás tapasztalata. Paradoxon ez természetesen, hiszen idő és okság szilárd képzei nélkül nem létezhet erkölcs, és annak hiányában nem lehet emberi társadalmat alkotni. A Karkassz-tapasztalat azonban éppen az, hogy lehet az aktivitás tereinek bezárultával pusztán elszenvetőleg is létezni a társadalomban, amikor a cselekvéshez szükséges hatalmi pozíciókat azok foglalják el, akik gátlástalanul engedelmeskednek a bennük lévő „Karkassz-szféra” diktátumainak. A KARKASSZBAN, ez a „sátáni” (666 oldalas!) könyv éteribb és oldottabb kitérőivel is erre a tapasztalatra mutat. Ez a konkrét és virtuális experienciá Határ lírájának az egyik, ha nem a legfontosabb hozadéka a XX. századi magyar költészet „eszmetörténetében”.

Bodor Béla

LAUDÁCIÓ: TÉREY JÁNOS ÉS A „RAJNA-PARK”

„Az évad legjobb magyar drámája” díj
elnyerése alkalmából. 2003. szeptember 19.

Hölgyeim és Uraim, kedves Térey! Nyár elején felvételiztettem angolból, én vagyok a nyelvtani kérdező, egy szöveget kell a vizsgázóknak elemezni. Gondoltam, legyen a szöveg egy irodalomtörténeti tankönyvből, abban is van alany meg állítmány. Mikor már a tizedik gyerek olvasta föl ugyanazt, elkezdtem a szövegre odafigyelni. „A modern dráma – írja Ifor Evans – egyre kevésbé tartozik az irodalommal illetékességi körébe, hiszen jórészt látványból, mozdulatból, hangeffektusból építkezik – márpedig az irodalom anyaga a szó: ahol nincs szó, ott művészet lehet, de irodalom nem.” Ekkor felkiáltottam: Térey! Persze csak magamban, mert a vizsgázó a prepozíciókat kereste.

Igen, Térey drámatrilógiája, a NIBELUNG-LAKÓPARK, ízig-vérig irodalom. Szóbel van, szinte fugamentesen és hibátlanul összerakva, mint az eszkimók jégkunyhója. Nem véletlen, hogy a jégkunyhót említtem, mert az én szívem gyakran fázik ebben a közegben, menekülnék valahova, egy puha, bársonyos sarkocskába, de

arról meg kiderül, hogy valakinek a picája, hát ott sincs maradásom. Mert lángolóan hideg világ ez, cinikus, erőszakos, és germán. Obszcén is, a hagyományos értelemben – sőt, *obszön*, néha gusztyustalan, bár mindig iszonyú szellemes –, de mondjuk ki, az igazi obszcenitás ma már nem a szexet és nem is a szokatlan párválasztási stratégiákat jelenti. Térey pontosan érzi, hogy a szexszel már se skandalizálni, se aktivizálni nem lehet, csak játszani. Van viszont az egészen egy nyugtalanító politikai levegője, egy „senkinek sincs igaza”, sőt egy „talán mindenkinek igaza van” légköre, ami magában foglalja a legdermesztőbbet, a „talán a németeknek is igazuk van” szimatot, és ezen el kell gondolkozni, hogy nemcsak gépeket tudnak gyártani, meg zenét szerezni, hanem esetleg igazuk van. Wagner még mondhatta ezt; Térey már mondhatja, legalábbis ő úgy érzi, ők úgy érzik, a már sokkal-azután-születettek. Ez az igazi obszcenitás. Nem is mindenki bírja Térey munkásságának ezt a kemény vonalát, ezt, hogy mindenről lehet beszélni, és nincs igazság, nincs tabu, és pláne nincs politikai korrektség. Szeretet, az talán van, és a hiányát gyönyörűen ábrázolja a díjazott dráma.

De nemcsak a hiányát, a jelenlétét is, a sorokban, a rímekben, a strofákban – szóval a szavakban, ahogy szegény felvételizők olvasták. Irodalom. Talán inkább az, mint színház: engem Madáchra emlékeztet, nagyon jó sorok, pompás maximák (bár talán nem osztálytermek falára valók), de hogy dramaturgiailag megáll-e, hogy elő lehet-e adni, azt nem tudom. Örülök, hogy ma épp ebben a házban dicsérhetem, mert ebből azt veszem ki: színdarab ez, nemcsak remek költemény.

A travesztiát is nagyon szeretem, a modern köntösbe öltöztetést, nekem ettől elevenebbek a figurák, és mulatni is lehet, hogy ki kicsoda, az ifjú isten a vezérigazgató, a gonosz, de zseniális törpe a rendszergazda, a valkűr a beauty-szalonos csaj, Fafner az építési vállalkozó és így tovább. Nem tudom, tudják-e, hogy Téreyék most költöztek be egy nagyon dögös új lakóparkba a Duna mellett: Riverside a neve. Állítólag építenek a kertben nyers kövekből egy Donner-oltárt, azon fog Térey viharos éjszakákon kornyikálni, a lakók nagyobb örömére.

Gratulálok.

Nádasdy Ádám